

Od Redakcji

W niniejszym numerze kwartalnika „Nauka” publikujemy teksty uchwał, stanowisk, oświadczeń, opinii oraz komunikatów ciał kolegialnych: Komisji Ewaluacji Nauki, Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Prezydium Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Akademii Młodych Uczonych PAN, a także: Komisji do Spraw Etyki w Nauce, komitetów naukowych PAN: Komitetu Nauk Prawnych PAN, Komitetu Matematyki PAN, Komitetu Nauk Filozoficznych PAN, Komitetu Psychologii PAN, Komitetu Socjologii PAN i komitetu problemowego działającego przy Wydziale Nauk Humanistycznych i Społecznych PAN – Komitetu Etyki w Nauce PAN. Zamieszczamy też wspólne oświadczenie prezesa PAN, przewodniczącego Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, przewodniczącego Konferencji Rektorów Publicznych Uczelni Zawodowych, stanowisko Prezydium Zarządu Towarzystwa Naukowego Warszawskiego oraz Uchwałę Rady Polskiej Akademii Umiejętności. Listę tę dopełnia uchwała Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego, oświadczenie Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza oraz stanowisko Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego.

To, co łączy – przedstawione w jednym bloku – stanowiska, to wyrażony w nich stanowczy protest przeciwko korektom i uzupełnieniom wprowadzonym przez ministra nadzorującego naukę i szkolnictwo wyższe do rekomendowanego przez Komisję Ewaluacji Nauki wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych. Minister jest zobowiązany, zresztą własnym rozporządzeniem (tj. z 12 lutego 2020 r., Dz. U. z 4 marca 2020 r. poz. 349), aby propozycję takiej listy przedłożył mu właśnie KEN (§ 4, 14b), po uprzednim zasięgnięciu opinii (o wartości naukowej poszczególnych tytułów) w tym celu powołanych zespołów, skupiających specjalistów reprezentujących poszczególne dyscypliny naukowe (§ 7.2). Sama zaś procedura tworzenia listy została szczegółowo opisana w rzeczonym rozporządzeniu (§ 8–14a). Zwracamy uwagę na te „techniczne” szczegóły, aby Czytelnicy uzmysłowili sobie ostentacyjne nieliczenie się ministra ze stanowiskiem ważnego organu, jakim jest KEN. Już nie wspomnimy o nieszanowaniu ogromu pracy powołanych zespołów roboczych i samego KEN. Mało tego, minister – poza trybem konsultacji z KEN – uzupełnił (dwukrotnie) listę przedłożoną uprzedniemu ministrowi do zaakceptowania, która została ogłoszona w stosownym komunikacie ministra z 18 grudnia 2019 r.

Nie tylko sam tryb działania ministra wzbudził uzasadnione protesty (co uwidoczniło się też w drukowanych tu dokumentach), ale też i to, jakie nowe czasopisma zostały wprowadzone na listę oraz wielkość „premi” punktowej przyznanej wyróżnionym (cieszącym się specjalnym uznaniem ministra) czasopismom. Status naukowy nowych cza-

sopism wprowadzonych na listę i przyznana, niektórym z nich, nazbyt wysoka – w porównaniu z innymi tytułami – punktacja budzi (zdaniem specjalistów i środowiska) uzasadniony niepokój dotyczący kryteriów, którymi kierował się minister w swoich, doraźnie podjętych, pracach „naprawczych”.

Działania ministra do spraw nauki i szkolnictwa wyższego – zresztą, nie tylko w tej sprawie – powinny być transparentne. I jest to minimum, jeśli chodzi o społeczne funkcjonowanie ministra w środowisku naukowym. Trzeba zauważyć, że już wcześniejsze wypowiedzi ministra w przestrzeni publicznej, dotyczące „gorących tematów” (choćby światopoglądowych czy ingerujących w tematykę badań naukowych i kształcenia uniwersyteckiego), budziły niepokój środowiska akademickiego. Minister powinien działać w duchu pluralizmu i tolerancji. Powinien łączyć, a nie dzielić. Naszym zdaniem – widoczne „gołym okiem” – otoczenie nadmierną opieką wybranych uczelni i dyscyplin naukowych poprzez dopisanie do listy czasopism i podniesienie punktacji tytułów związanych z tymi środowiskami i dyscyplinami dzieli środowisko akademickie. To są toksyczne prezenty! Jakie są bowiem – poza formalnoprawnymi, wynikającymi z ogólnych przepisów o działalności ministrów w rządzie – kompetencje ministra, aby jedno czasopisma wyróżniać, a innych nie dostrzegać? Poprzedni minister do spraw nauki i szkolnictwa wyższego powołał zespół kilkuset uczonych reprezentujących 44 dyscypliny naukowe (ich nazwiska zostały opublikowane w *Dzienniku Urzędowym MNiSzW* z 28 stycznia 2019 r. poz. 12 oraz z 7 lutego 2019 r. poz. 18), który sporządził listę czasopism. A w jaki sposób upubliczniono skład zespołu, który, jak mniemamy, doradzał ministrowi w przeprowadzeniu korekt i uzupełnień listy czasopism pod przewodnictwem dra hab. Pawła Skrzydlewskiego, profesora Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Chełmie?

Lista czasopism naukowych i wykaz materiałów z konferencji międzynarodowych ma fundamentalne znaczenie dla ewaluacji poziomu naukowego badań prowadzonych w szkołach wyższych, instytutach PAN i instytutach badawczych. Ma też wpływ na rzetelność i trafność dokonanej ewaluacji. I tu zahaczamy o etyczność podmiotów zaangażowanych w tę procedurę. Manipulowanie listą czasopism w okresie podlegającym ocenie musi być oceniane w kategoriach etycznych. Najbliższa ewaluacja będzie przeprowadzona w 2022 r. Upraszczając, zebrane przez jednostkę punkty – za prace opublikowane w czasopismach i materiałach z konferencji międzynarodowych oraz za monografie naukowe i rozdziały w nich ujęte – będą miały decydujący wpływ na kategorię, którą uzyska jednostka prowadząca badania naukowe w danej dyscyplinie naukowej: +A, A, +B, B, C. Udział w całkowitej ocenie jednostki publikacji naukowych (artykuły w czasopismach, monografie i rozdziały w monografiach oraz patenty – zob. tab. 2 *Rozporządzenia Ministra z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej*, Dz. U. z 28 lutego 2019 r. poz. 392) obejmuje od 70% (nauki humanistyczne, społeczne i teologiczne) do 50% (nauki inżynierskie, techniczne i rolnicze). Jeżeli uwzględnimy

fakt, że w dziedzinach nauk: humanistycznych, społecznych i teologicznych raczej nie ogłasza się patentów, to staje się oczywiste, że kategoria podąża, tak naprawdę, za punktami uzyskanymi z dobrych publikacji (przede wszystkim artykułów naukowych ogłoszonych w czasopismach włączonych do listy ministerialnej).

Z kategorią wiąże się prestiż jednostki w środowisku, uzyskana z ministerstwa dotacja finansowa oraz – co równie ważne, a czasami nawet ważniejsze – prawo do prowadzenia szkół doktorskich oraz przeprowadzania przewodów doktorskich i habilitacyjnych. Te ważne uprawnienia będą przysługiwać tylko jednostkom, które uzyskają kategorie: +A, A, +B (tak stanowi *ustawa*). Spadek jednostki do kategorii B czy C spowoduje utratę dotychczas posiadanych przez nią uprawnień. Zaś rozpoczęte w takiej jednostce postępowania będą skierowane do innych podmiotów posiadających stosowne uprawnienia (zob. *ustawa*: art. 188 ust. 4). Jest więc o co „grać”. Gra jednak powinna być prowadzona wedle transparentnych i uczciwych reguł. Minister dokonujący arbitralnie – bez ujawniania kryteriów i ich uprzedniego poddania ocenie KEN – zmian w listach czasopism łamie – niestety świadomie – te reguły. Nie trzeba być specjalnie bystrym, aby dostrzec, że ta zmiana ma (i będzie miała w przyszłości) na celu „wzmocnienie” pozycji „startowej” słabszych jednostek, których pracownicy publikują w słabych czasopismach, wydawanych właśnie przez te podmioty. Minister przychylnym okiem spojrzął na te słabe czasopisma (niekiedy niewiele mające wspólnego z nauką przez duże „N”) i postanowił je, po „ojcowsku”, wzmocnić. I te czasopisma, bez trudu, krytycy postępowania ministra znaleźli na liście czasopism.

Zauważmy jeszcze, że dokonana zmiana listy czasopism będzie już uwzględniona w najbliższej ewaluacji, a nie dopiero w kolejnej. Mało tego – i ministerstwo powinno to wziąć pod uwagę – jeżeli dla jakiejś jednostki wyniki przeprowadzonej ewaluacji okażą się niesatysfakcjonujące (otrzymała kategorię B czy C, a to będzie oznaczało, że nie będzie mogła przeprowadzać przewodów doktorskich i habilitacyjnych, albo je utraci), to zaskarży całą procedurę do sądu i, niewkluczone, że sprawę wygra.

Niestety, to, co zrobił minister, nie przynosi mu chluby. I dlatego środowisko akademickie słusznie się oburzyło. Najprostszym wyjściem z zaistniałej, kłopotliwej sytuacji będzie anulowanie błędnych, stroniczych decyzji. Nic w tym zdrożnego, że popełniając błąd, przyznamy się do niego i naprawimy powstałą szkodę. Że taka szkoda powstała, nie ulega wątpliwości.

I na koniec pytanie: Czy autorzy zamieszczonych tu uchwał i stanowisk – tak jednoomyślnie! – się mylili, a rację miał silniejszy: minister?

Prof. dr hab. Jerzy M. Brzeziński, członek rzeczywisty PAN
redaktor naczelny kwartalnika „Nauka”

**Wypowiedzi ciał kolegialnych środowiska naukowego
dotyczące zmian wprowadzonych
przez Ministerstwo Edukacji i Nauki
w wykazie czasopism naukowych**

Komunikat KEN 2/2021

Komunikat Komisji Ewaluacji Nauki

W dniu 19 lutego na stronach Ministerstwa Edukacji i Nauki został opublikowany komunikat pt. *Zmiana i sprostowanie Komunikatu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 9 lutego 2021 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych*. W komunikacie zawarto kolejne zmiany w wykazie czasopism naukowych, obejmujące dodanie do wykazu 5 czasopism oraz podniesienie punktacji w przypadku 96 czasopism.

Komisja Ewaluacji Nauki pragnie przypomnieć, iż działając na podstawie art. 274 ust. 1 pkt. 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, z późn. zm.) – oraz § 14a Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 7 listopada 2018 r. w sprawie sporządzania wykazów wydawnictw monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 349), dokonała oceny czasopism naukowych, ujętych w międzynarodowych bazach, o których mowa w § 6 ww. rozporządzenia, po dniu określonym przez ministra przy sporządzeniu ostatniego wykazu. W dniu 14 stycznia 2021 r. Komisja podjęła Uchwałę nr 1/2021 w sprawie rekomendowanych zmian w wykazie czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych, a wykaz czasopism rekomendowanych przez Komisję stanowił załącznik do ww. uchwały.

Komisja pragnie podkreślić, iż sposób ustalania punktacji czasopism naukowych został określony w ww. Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Ponadto sposób ustalania punktacji został opisany na stronie, na której opublikowano także listy czasopism wraz z proponowaną punktacją, przygotowane przez zespoły doradcze właściwe dla poszczególnych dyscyplin naukowych, a także pierwotny wykaz zaproponowany przez Komisję Ewaluacji Nauki.

Komisja pragnie wyjaśnić, iż punktację w każdej z dyscyplin przypisanych do danego czasopisma proponował pierwotnie zespół doradczy, powołany w tej dyscyplinie. Punktacja proponowana przez każdy z 44 zespołów doradczych wynikała z wartości centylowej, wyliczonej w poszczególnych dyscyplinach na podstawie wybranego przez zespół wskaźnika wpływu. W przypadku czasopism wskazywanych z bazy ERIH+ lub będących przedmiotem projektów finansowanych w programie „Wsparcie dla czasopism naukowych” – wstępna wartość punktowa wynosiła, zgodnie z ww. Rozporządzeniem, 20 pkt. W przypadku uznania, że wartość ta nie odpowiada rzeczywistemu wpływowi tego czaso-

pisma lub recenzowanych materiałów na rozwój nauki, zespół mógł zaproponować zmniejszenie lub zwiększenie liczby punktów o nie więcej niż dwa progi punktowe, przy czym ta propozycja zmiany podlegała ocenie Komisji Ewaluacji Nauki. W przypadku czasopism przypisanych do więcej niż jednej dyscypliny naukowej, punktacja proponowana przez zespoły w poszczególnych dyscyplinach mogła się różnić. Jeśli różnica nie przekraczała dwóch progów punktowych, Komisja Ewaluacji Nauki przypisywała czasopismu liczbę punktów najbliższą średniej arytmetycznej punktacji przypisanej czasopismu w poszczególnych dyscyplinach. Jeśli natomiast różnica wartości przypisanych przez zespoły punktów przekraczała dwa progi punktowe, Komisja Ewaluacji Nauki dokonywała dodatkowej oceny i przedstawiała ministrowi propozycję ustaloną na podstawie punktacji wskazanej przez zespół doradczy, powołany w dyscyplinie wiodącej dla tego czasopisma.

W kontekście wprowadzonych do wykazu zmian, w których opracowaniu Komisja Ewaluacji Nauki nie uczestniczyła, Komisja pragnie przedstawić zakres tych zmian w odniesieniu do wykazu czasopism rekomendowanych przez Komisję w Uchwale KEN nr 1/2021.

Charakterystyka rozbieżności między rekomendacjami Komisji Ewaluacji Nauki a Wykazem czasopism naukowych opublikowanym 9 lutego 2021 r. oraz między wykazami z 9 i 18 lutego 2021 r.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 12 lutego 2019 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sporządzania wykazów wydawnictw monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych (tekst jednolity Dz.U. 2020 poz. 349) oraz wytycznymi Ministerstwa, Komisja Ewaluacji Nauki mogła:

- 1) rekomendować dodanie do wykazu nowych czasopism, które zostały dodane (od czasu opublikowania poprzedniego wykazu) do baz Web of Science (WoS) lub Scopus i które nie były uwzględnione dotychczas w wykazie czasopism;
- 2) rekomendować dodanie do wykazu nowo dodanych czasopism do bazy ERIH+, które nie były uwzględnione dotychczas w wykazie czasopism;
- 3) rekomendować zmianę punktacji czasopism z wykazu, które były w nim uwzględnione na podstawie konkursu „Wsparcie dla czasopism naukowych” lub pochodzących z bazy ERIH+; podstawą zmiany punktacji mogło być jedynie rozpoczęcie indeksowania tych czasopism w bazach WoS lub Scopus.

KEN, mimo wielu głosów ze środowiska i samych członków KEN, nie mogła sugerować zmiany punktacji czasopism z wykazu, które nie spełniały warunków wskazywanych w powyższych trzech punktach. Oznacza to, że zmiana wartości wskaźników bibliometrycznych danego czasopisma (np. Impact Factor), wynikająca z opublikowania nowej edycji wskaźników, nie mogła posłużyć do aktualizacji punktacji czasopisma. Taka zmiana byłaby możliwa tylko wtedy, gdyby Ministerstwo – zgodnie z rozporządzeniem – uru-

chomiło ponownie procedurę oceny czasopism i w tym celu powołało 44 zespoły dyscyplinarne.

W uchwale z dnia 14 stycznia 2021 r. KEN rekomendował:

- 1) dodanie 890 czasopism dodanych do baz WoS lub Scopus (5 czasopism za 70 pkt, 8 za 40 pkt, 877 czasopism za 20 pkt);
- 2) dodanie 69 czasopism nowo dodanych do bazy ERIH+ (1 czasopismo za 70 pkt, 3 za 40 pkt, 65 za 20 pkt);
- 3) zmianę punktacji dla 40 czasopism z wykazu (3 czasopism z 20 pkt na 70 pkt, 3 czasopism z 40 pkt na 70 pkt, 34 czasopism z 20 pkt na 40 pkt).

Łącznie KEN rekomendował dodanie 959 czasopism i zmianę punktacji 40 czasopism.

Opublikowany 9 lutego 2021 r. wykaz uwzględnił rekomendacje KEN, lecz dodatkowo Ministerstwo dodało 73 czasopisma (3 za 70 pkt, 29 za 40 pkt i 41 za 20 pkt), które nie były przedmiotem prac KEN; 37 z tych czasopism w momencie publikacji wykazu nie było indeksowanych ani w WoS, ani w Scopus, ani w ERIH+.

Ponadto Ministerstwo podniosło 237 czasopismom punktację względem punktacji z 2019 r. lub rekomendacji KEN (w czterech przypadkach przekraczając dwa progi punktowe). Szczegółowo:

- 184 czasopismom za 20 pkt podniesiono punktację (4 czasopismom na 100 pkt, 33 czasopismom na 70 pkt, 147 na 40 pkt);
- 41 czasopismom za 40 pkt podniesiono punktację (6 czasopismom do 100 pkt, 35 czasopismom do 70 pkt);
- 12 czasopismom za 70 pkt podniesiono punktację do 100 pkt.

W dniu 19 lutego 2021 r. na stronach Ministerstwa został opublikowany komunikat z 18 lutego 2021 r. o zmianie i sprostowaniu komunikatu w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych. Komisja Ewaluacji Nauki nie uczestniczyła w opracowaniu tych zmian.

W świetle ww. komunikatu Ministerstwo dodało 5 nowych polskich czasopism z przypisanymi 40 punktami, które nie są indeksowane ani w WoS, ani w Scopus, ani w ERIH+. Ponadto 96 czasopismom Ministerstwo podniosło punktację:

- 3 czasopismom z 20 pkt na 100 pkt,
- 4 czasopismom z 20 pkt na 70 pkt,
- 82 czasopismom z 20 pkt na 40 pkt,
- 1 czasopismu z 40 pkt na 100 pkt,
- 4 czasopismom z 40 pkt na 70 pkt,
- 2 czasopismom z 70 pkt na 100 pkt.

Prof. dr hab. Błażej Skoczeń

Stanowisko nr 30/2021 Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lutego 2021 r. w sprawie najnowszego wykazu czasopism

Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego jest bardzo zaniepokojona wykazem czasopism, opublikowanym przez Ministerstwo Edukacji i Nauki w dniu 12.02.2021 r. i ponownie zmodyfikowanym w dniu 18.02.2021 r. Niepokój Rady pogłębił tryb, w jakim nastąpiła zmiana wykazu, ujawniony w oświadczeniu Komisji Ewaluacji Nauki w tej sprawie.

Wykaz czasopism jest jednym z podstawowych narzędzi ewaluacji osiągnięć polskich uczelni oraz instytutów naukowych w poszczególnych dyscyplinach nauki i sztuki. Od jakości tego narzędzia w dużej mierze zależy rzetelność i wiarygodność zarówno przebiegu, jak i wyników ewaluacji działalności naukowej. Dlatego wykaz czasopism jest przedmiotem żywego zainteresowania całego środowiska polskiej nauki, a Rada Główna od początku przywiązywała dużą wagę do tego, by jego konstrukcja przyniosła jak najlepsze efekty. Warto przypomnieć, że to na posiedzeniu Prezydium Rady Głównej w lipcu 2018 r. w którym uczestniczył ówczesny minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, została wypracowana koncepcja wsparcia procesu budowania wykazu czasopism poprzez utworzenie ponad 40 dyscyplinowych zespołów eksperckich, złożonych z wiodących badaczy, wyłonionych przy współudziale środowiska akademickiego. Z uwagą obserwowaliśmy też niełatwą, lecz efektywną pracę Komisji Ewaluacji Nauki nad rozwiązywaniem dylematów związanych z czasopismami wielod dziedzinowymi.

Uwzględniając te doświadczenia, Rada Główna zdecydowanie uważa, że był to jedyny wiarygodny dla środowiska akademickiego tryb opracowania oraz modyfikacji wykazu czasopism naukowych, będącego podstawą ewaluacji działalności naukowej.

Niestety, ostatnio opublikowany wykaz, przygotowany ze złamaniem powyższych zasad, sprawia wrażenie konstrukcji całkowicie arbitralnej.

Co więcej, obecna postać wykazu generuje istotną sprzeczność prawną. W nowym wykazie pojawiły się periodyki, które nie występują ani w międzynarodowych bazach czasopism naukowych o największym zasięgu, ani w programie wsparcia polskich czasopism. Zatem, w świetle ustawowej definicji osiągnięcia naukowego (art. 265 ust. 9) artykuły naukowe opublikowane w tych czasopismach nie będą mogły być uwzględnione w procesie ewaluacji działalności naukowej.

Ostatnio opublikowany wykaz czasopism ma jeszcze jedną zasadniczą wadę. W uzasadnieniu towarzyszącym wykazowi, zamieszczonym na stronie MEiN, wskazano, że intencją tej zmiany było dowartościowanie czasopism, które mają wyjątkowe znaczenie

dla rozwoju gospodarki, życia społecznego i kultury. Rada rozumie tę intencję, ale uważa sposób jej realizacji za chybiony z dwóch powodów.

Po pierwsze, Autorzy projektu nowego wykazu dostrzegli czasopisma publikujące prace ważne dla rozwoju gospodarki, życia społecznego i kultury jedynie w obszarze nauk HST, gdy w istocie sprawa dotyczy znacznie szerszego zakresu badań. Dla przykładu można wspomnieć o badaniach leśników, geologów, hydrologów, czy przedstawicieli licznych dyscyplin technicznych, publikujących (nierzadko w czasopismach o stu-letniej tradycji) ekspertyzy naukowe lub wiedzę ważną dla pomyślnego rozwoju Polski.

Po drugie, wykaz czasopism jest z założenia narzędziem, które ma w procesie ewaluacji obiektywnie zidentyfikować najbardziej znaczące osiągnięcia, uzyskane w danej jednostce naukowej. Oprócz tego proces ewaluacji przewiduje uwzględnienie wpływu działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki poprzez ekspercką ocenę tzw. opisów wpływu. Tu jest miejsce, gdzie można by uwzględnić publikacje w polskich czasopismach, mających wyjątkowe znaczenie dla rozwoju gospodarki, życia społecznego i kultury, w tym także w takich, które dotąd nie znalazły miejsca w międzynarodowych bazach czasopism. Aby wesprzeć ten proces, KEN mogłaby rozważyć przedstawienie propozycji listy takich czasopism.

Nowy wykaz arbitralnie modyfikuje także wartości punktowe przypisane wielu czasopismom, naruszając delikatną strukturę wzajemnych relacji między periodykami naukowymi, z dużym trudem wypracowaną przez KEN w transparentnym współdziałaniu ze środowiskiem naukowym. Sprawa ta wywołuje bardzo dużo emocji w środowisku akademickim. Emocje te częściowo wynikają z błędów polityki naukowej niektórych instytucji, które redukują ogląd dorobku naukowego uczonego do pytania o liczbę „zdo-
bytych” punktów ewaluacyjnych. Paradoksalnie, administracyjnie wprowadzone zmiany punktacji w ostatniej wersji wykazu czasopism obnażają absurdalność takiej metody oceny indywidualnego dorobku badacza.

Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego uważa, że ewaluacja działalności jednostek naukowych, przeprowadzona przy użyciu wykazu zmienionego w ostatnio zastosowanym trybie, nie pozwoli uzyskać wiarygodnego obrazu ich rzeczywistego poziomu naukowego. Dlatego Rada postuluje niezwłoczne przywrócenie uprzedniego wykazu czasopism wraz z ich punktacją oraz ograniczenie przyszłych modyfikacji tego wykazu do tych, które przygotuje zgodnie z wypracowaną metodologią Komisja Ewaluacji Nauki. Jednocześnie Rada sugeruje rozważenie możliwości ustabilizowania oceny wpływu badań na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki poprzez uwzględnienie publikacji w polskich czasopismach o wyjątkowym znaczeniu dla rozwoju gospodarki, życia społecznego i kultury.

Prof. dr hab. Zbigniew Marciniak

Stanowisko otrzymuje:

Minister edukacji i nauki;

Przewodniczący Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Dokument nr 9/VIII
Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich

**Stanowisko Prezydium KRASP z dnia 22 lutego 2021 r.
w sprawie zmian wprowadzonych przez Ministerstwo
Edukacji i Nauki w wykazie czasopism naukowych**

Wyrażamy głębokie zaniepokojenie wprowadzonymi 9 i 18 lutego 2021 r. przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, bez konsultacji z Komisją Ewaluacji Nauki, zmianami w wykazie czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych. Ogłoszona aktualizacja listy czasopism budzi uzasadnione wątpliwości środowiska akademickiego.

Opublikowany zmieniony wykaz uwzględnia czasopisma, które nie występują w międzynarodowych bazach czasopism naukowych o największym zasięgu i nie były objęte programem „Wsparcie dla czasopism naukowych”. W świetle definicji osiągnięcia naukowego, zawartej w art. 265 ust. 9 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, artykuły naukowe opublikowane w czasopismach niespełniających tych kryteriów nie powinny być uwzględnione w bieżącym procesie ewaluacji działalności naukowej z przypisaną im w nowym wykazie punktacją. Ponadto art. 267 ust. 2 pkt 2 stanowi, że wykaz czasopism oraz sposób ustalania i przypisywania im punktów sporządzany jest z uwzględnieniem renomy czasopism i materiałów z konferencji – ten warunek także nie został spełniony. Istnieją zatem przesłanki do stwierdzenia, że zmieniony wykaz czasopism może być niezgodny z obowiązującymi przepisami prawnymi, a przeprowadzana na podstawie tego wykazu ewaluacja jakości działalności naukowej może budzić zastrzeżenia co do jej zgodności z zapisami ustawy.

Wprowadzone zmiany dotyczą głównie dziedziny nauk humanistycznych i dziedziny nauk społecznych. Podwyższanie punktacji czasopismom wydawanym w Polsce, nieoparte stosowną metodyką oceny, nie służy jakości polskiej nauki, w tym także polskiej humanistyce. Jest to działanie, które w dłuższym czasie – wbrew oczekiwaniom MEiN – spowoduje marginalizację osiągnięć polskich uczonych i przyczyni się do spadku jakości prowadzonych badań.

Biorąc pod uwagę fakt, że od wyniku ewaluacji dyscyplin zależą kluczowe decyzje dotyczące finansowania ośrodków naukowych, ale także uprawnień do prowadzenia kształcenia oraz nadawania stopni naukowych, nowy wykaz czasopism oznacza wyeliminowanie kryterium jakości naukowej i prowadzi do międzynarodowej marginalizacji

i izolacji polskiej nauki. Podkreślić należy także, że sposób podejmowania decyzji o zmianie w wykazie czasopism świadczy o zlekceważeniu wypracowanych środowiskowo norm jakości nauki i prowadzi do utraty zaufania do polityki naukowej państwa.

Kryterium jakościowe stanowiło podstawę przeprowadzonej reformy szkolnictwa wyższego. Ewaluacja działalności naukowej miała być bardziej zobiektywizowana, przewidywalna i motywująca do budowania międzynarodowej pozycji polskiej nauki, w tym humanistyki. Ostatnie decyzje MEiN dotyczące wykazu czasopism podważają te istotne założenia reformy szkolnictwa wyższego.

Model ewaluacji działalności naukowej instytucji nauki na podstawie dorobku publikacyjnego badaczy zawartego w czasopismach odnotowanych w bazach międzynarodowych nie oznacza konieczności rezygnowania z publikowania w języku polskim. Międzynarodowe bazy czasopism naukowych obejmują także czasopisma wydawane w językach narodowych, w tym w języku polskim.

Dla budowania międzynarodowej pozycji polskiej nauki kluczowe jest dążenie do możliwie najszerzej obecności polskich naukowców w publikacjach ukazujących się w czasopismach indeksowanych w międzynarodowych bazach danych.

Tylko wtedy polskie uczelnie mają szansę na awans w międzynarodowych rankingach, a polscy badacze mają szansę na pozyskiwanie międzynarodowych grantów. Taki jakościowy i integracyjny model rozwoju polskiej nauki jest ambitny, wymaga nakładów finansowych oraz długoletniej i stabilnej polityki naukowej. Jest też zgodny z dobrze rozumianym interesem narodowym.

Jest faktem, że istotna część efektów pracy naukowej w niektórych dyscyplinach nauki jest publikowana w polskich czasopismach spoza baz międzynarodowych, m.in. ze względu na lokalny charakter tematyki tych badań lub potrzeb upowszechniania wyników w grupach interesariuszy. Najbliższa ewaluacja jednostek naukowych przewiduje w trzecim kryterium uwzględnienie wpływu działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki. Ocena w tym zakresie ma polegać na eksperckiej ocenie tzw. opisów wpływu. Wstępne analizy wykonalności takich ocen wskazują na pewne trudności w zapewnieniu porównywalności ocen ekspertów. **W tym kontekście proponujemy utworzenie dodatkowej listy polskich czasopism o wyjątkowym znaczeniu dla rozwoju gospodarki, życia społecznego i kultury.** Publikacje w tych czasopismach, także tych nieobecnych w międzynarodowych bazach, mogłyby zostać wykorzystane w procesie ewaluacji do zobiektywizowania oceny wpływu badań naukowych na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki. Takie rozwiązanie umożliwi dalsze doskonalenie czasopism krajowych, a jednocześnie środowiskom naukowym stworzy możliwość rozwijania działalności kulturotwórczej, naukowo-technicznej, społecznej, upowszechniającej i popularyzującej osiągnięcia naukowe oraz postęp technologiczny.

Uważamy natomiast, że **do oceny osiągnięć badawczych uzyskanych w jednostce naukowej w ramach pierwszego kryterium ewaluacji powinna służyć podstawowa lista czasopism rejestrowanych w międzynarodowych bazach pub-**

likacji, proponowana zgodnie z zapisami ustawy przez Komisję Ewaluacji Nauki, i ulegająca ewentualnym modyfikacjom zgodnie z uznanymi kryteriami i na wniosek tej Komisji. Wszystkie pozostałe publikacje proponujemy przenieść na osobną listę, stanowiącą wsparcie dla trzeciego kryterium ewaluacji.

Ewentualne zmiany w wykazie polegające na podwyższeniu punktacji czasopism powinny zostać przeprowadzone w oparciu o wcześniej zatwierdzoną metodykę. Takie korekty mogłyby być zastosowane dopiero przed kolejną ewaluacją jakości działalności naukowej, a nowe procedury powinny zostać ustalone najpóźniej do końca 2021 r. W opinii KRASP opracowanie dodatkowej listy czasopism, wspierających ocenę wpływu działalności badawczej na otoczenie, należy także powierzyć Komisji Ewaluacji Nauki, która jest ustawowo umocowana do przeprowadzenia procesu ewaluacji.

Przewodniczący KRASP
prof. dr hab. inż. Arkadiusz Mężyk

Warszawa, 18 lutego 2021 r.

Akademia Młodych Uczonych PAN sprzeciwia się arbitralnym zmianom w wykazie czasopism

Akademia Młodych Uczonych wyraża zdecydowany sprzeciw wobec charakteru i trybu zmian dokonanych przez Ministerstwo Edukacji i Nauki w wykazie czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji naukowych¹. Ta uznaniowa ingerencja jest w naszej ocenie wyrazem lekceważenia wyników pracy kilkudziesięciu zespołów ekspertów, które wypracowały obowiązujący dotychczas wykaz, rekomendacji Komisji Ewaluacji Nauki², a także głosu wielu instytucji akademickich i naukowców, których działalność bezpośrednio zależy od przejrzystości i stabilności kryteriów oceny. Podważa ona zaufanie do procesu ewaluacji, na którym opiera się polityka jakości i finansowania badań, co może mieć w niedalekiej przyszłości fatalne konsekwencje. Tryb, w jakim wprowadzono zmiany, budzi również zastrzeżenia prawne³.

Dokonane w wykazie modyfikacje nie odzwierciedlają w większości przypadków poziomu naukowego czy znaczenia czasopism⁴, zacierają natomiast granicę pomiędzy pismami znakomitymi a miernymi, a także promują publicystykę kosztem prac naukowych. Negatywne konsekwencje ingerencji odczują – wbrew zapewnieniom ministerstwa – przede wszystkim nauki humanistyczne. W naszej opinii współczesna polska humanistyka nie potrzebuje uznaniowego zawyżania punktacji czasopism. Potrzebuje natomiast stabilnego wsparcia finansowego dla projektów badawczych, silnych instytucji naukowych, dających szansę młodym badaczom i ich zespołom, a także solidnej infrastruktury, w tym bibliotek badawczych i dostępu do zasobów elektronicznych. Do jej rozwoju przyczyni się również konsekwentna walka z trapiącymi ją problemami, w tym plagiatami i wsobnością awansu naukowego.

Troska ministerstwa o rolę języka polskiego w komunikacji naukowej jest zrozumiała, sama zaś kwestia godna jest poważnej dyskusji. Jednak „lokalność” badań huma-

¹ <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/nowy-rozszerzony-wykaz-czasopism-naukowych-i-recenzowanych-materiałow-z-konferencji-miedzynarodowych>

² <https://forumakademickie.pl/sprawy-nauki/oswiadczenie-komisji-ewaluacji-nauki/>

³ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 7 listopada 2018 r. w sprawie sporządzania wykazów wydawnictw monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych (Dz.U. 2018 poz. 2152). Por. uchwała KNP PAN z dnia 15 lutego 2021 r.

⁴ <https://forumakademickie.pl/sprawy-nauki/wykaz-czasopism-komentarz-do-zmian-w-filozofii/>

nistycznych nie może usprawiedliwiać ich bylejakości ani też zwalniać z podejmowania prób włączania polskiego doświadczenia do międzynarodowej dyskusji naukowej. To właśnie na polskich badaczach spoczywa obowiązek, aby np. dzieje powszechnie wzbogacać o oryginalne i odważne ujęcia naszej historii; to oni powinni stale dbać o to, by modele teoretyczne tworzone we współczesnej nauce uwzględniały choćby specyfikę naszego języka czy dynamikę zmian społecznych w Polsce. Żywego kontaktu z międzynarodową społecznością badawczą, którego nośnikiem są publikacje w językach kongresowych w periodykach o uznanej na świecie pozycji (także tych wydawanych w polskich jednostkach), nie zastąpią ani dokonywane po latach tłumaczenia prac na język angielski, ani też instytucjonalnie zadekretowane hierarchie wartości czy prestiżu.

Trudny do zaakceptowania tryb wprowadzenia zmian, oparty na nieprzejrzystych konsultacjach, uderza szczególnie mocno w młodych badaczy, dla których kluczowa jest stabilność reguł i otoczenia instytucjonalnego, w którym przychodzi im pracować i kształtować ścieżkę kariery. Przewidywalność i racjonalność kryteriów oceny jest także fundamentem funkcjonowania instytucji akademickich. Nie można zatem wykluczyć, iż działania ministerstwa staną się w przyszłości podstawą do kwestionowania wyników ewaluacji. Zmiany dokonywane *ad hoc* i bez dochowania procedur podważają jednocześnie zaufanie do polskiego systemu oceny wśród zagranicznych partnerów.

Jak sugerują wypowiedzi członków ministerialnego zespołu, troska o jakość badań nie była głównym powodem modyfikacji wykazu⁵. Choć nie można zaprzeczyć, że działania te przyniosą doraźne korzyści pojedynczym osobom i środowiskom⁶, to w naszej ocenie przyczynią się do obniżenia poziomu badań naukowych w naszym kraju.

Przewodniczący Akademii Młodych Uczonych
Dr hab. Karol Palka

⁵ <https://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C86389%2Cwiceminister-nauki-zmiana-punktacji-w-czasopismach-naukowych-ma-zapobiec>

⁶ <https://www.facebook.com/DELabUW/posts/4034283759914956>

Oświadczenie Polskiej Akademii Nauk, Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich oraz Konferencji Rektorów Publicznych Uczelni Zawodowych

W związku z opublikowaniem w dniu 9.02.2021 r. przez MEiN uaktualnionej listy czasopism my niżej podpisani przedstawiciele środowisk naukowych informujemy, że nie braliśmy udziału w sporządzeniu tej listy.

Jednocześnie wyrażamy przekonanie, że publikacje w czasopismach naukowych stanowią ważny element komunikowania wyników badań, upowszechniania nauki oraz wymiany doświadczeń pomiędzy zespołami badawczymi. Są również ważnym elementem budowania korzystnego wizerunku państwa, które rozwija swoją innowacyjną gospodarkę, opierając się na wiedzy. W tym kontekście dobór czasopism przez autorów i dostęp do światowych baz publikacji musi być adekwatny do uprawianej dyscypliny nauki oraz powszechnie uznawanych w jej ramach sposobów komunikowania efektów badań naukowych.

Należy przy tym pamiętać, że Polska posiada wiele własnych czasopism naukowych, często o kilkudziesięcioletniej tradycji. Najlepsze czasopisma krajowe, czasami niedoceńniane, wymagają wsparcia państwa w dążeniu do osiągnięcia międzynarodowej rozpoznawalności, gdyż stanowią ważny element dokumentowania dorobku naukowego pracowników polskich szkół wyższych i instytutów badawczych oraz stanowią źródło informacji dla dużej części otoczenia społeczno-gospodarczego. Systemowego wsparcia finansowego na poziomie ministerstwa wymaga także publikowanie w renomowanych wydawnictwach zagranicznych, co umożliwiłoby racjonalizację związanych z tym kosztów przy jednoczesnym zachowaniu szerokiego dostępu polskich badaczy do międzynarodowego systemu prezentowania wyników badań.

Stoimy na stanowisku, że najbliższa ewaluacja jednostek naukowych powinna być prowadzona na podstawie znanych wcześniej kryteriów, umożliwiających porównanie dorobku naukowego różnych ośrodków w poszczególnych dyscyplinach nauki. Wprowadzanie zmian na tym etapie może spowodować problemy formalne i podważyć zaufanie środowiska do rzetelności ewaluacji. Zmiany w liście czasopism, będące efektem doskonalenia mechanizmów ewaluacji, powinny dotyczyć kolejnych ewaluacji i być prowadzone na podstawie merytorycznych oraz transparentnych kryteriów i konsultacji.

Prezes Polskiej Akademii Nauk – Jerzy Duszyński
Przewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich – Arkadiusz Mężyk
Przewodniczący Konferencji Rektorów Publicznych Uczelni Zawodowych – Dariusz Surowik

Warszawa 16.02.2021 r.

Uchwała Rady Polskiej Akademii Umiejętności w sprawie sposobu opracowania oraz publikacji przez Ministra Edukacji i Nauki wykazu czasopism naukowych przyjęta jednomyślnie na posiedzeniu w dniu 23 marca 2021 r.

Rada Polskiej Akademii Umiejętności wyraża zdecydowany sprzeciw wobec sposobu opracowania oraz publikacji przez Ministra Edukacji i Nauki zmienionego wykazu czasopism naukowych (Komunikat Ministra Edukacji i Nauki z dnia 9 lutego 2021 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych oraz zmiana i sprostowanie tego Komunikatu z dnia 18 lutego 2021 r.). Łączymy się we wspólnym proteście ze Stanowiskiem Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lutego 2021 r., Stanowiskiem Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 24 lutego 2021 r. oraz Uchwałą Komitetu Nauk Prawnych PAN z dnia 15 lutego 2021 r. w tej sprawie, zawierającymi szczegółowe uzasadnienie wspólnego stanowiska. Rozwój nauki polskiej jest naszą wspólną troską, a przyjęty z naruszeniem prawa nowy wykaz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych dewastuje ewaluację dyscyplin naukowych i prowadzi do erozji całego systemu.

Ogłoszony wykaz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych został przygotowany wbrew zasadom ustalania punktacji wynikającym z rozporządzenia z dnia 7 listopada 2018 r. – bez udziału zespołów ekspertów powołanych do oceny dla każdej dyscypliny naukowej, bez wymaganego uzasadnienia przyznanej punktacji oraz z pominięciem Komisji Ewaluacji Nauki, co wynika z oświadczenia samej Komisji z dnia 12 lutego 2021 r., a więc w sposób niezgodny z obowiązującym prawem. Jest to zaprzeczenie rzetelnego procesu oceny czasopism naukowych i zakwestionowanie deklaracji ministerialnych o dążeniu do doskonałości naukowej. Ten sposób ustalania kryteriów zakłóca mechanizm rzetelnej oceny kariery akademickiej, wprowadzając zasady ustalane arbitralnie przez organy władzy publicznej. Wyrażamy głębokie zaniepokojenie nieprzemysłanymi działaniami, które wpływają negatywnie na stan polskiej nauki.

Stanowisko Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 24 lutego 2021 r. w sprawie: trybu wprowadzenia zmian w wykazie czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych

Senat Uniwersytetu Jagiellońskiego wyraża dezaprobatę dla trybu przygotowania wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych zawartego w załączniku do komunikatów Ministra Edukacji i Nauki z dnia 9 lutego 2021 r. oraz 18 lutego 2021 r. Przyjęty z naruszeniem prawa nowy wykaz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych przyczyni się do podważenia ewaluacji dyscyplin naukowych, która ma zostać przeprowadzona w 2022 r. Może być to podstawą do skarg kierowanych do sądów administracyjnych przeciwko decyzjom o przyznaniu oceny dyscyplinom naukowym reprezentowanym w poszczególnych uczelniach.

Uzasadnienie:

Nowy wykaz został sporządzony z naruszeniem obowiązujących przepisów: art. 274 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, z późn. zm.), określającego kompetencje Komisji Ewaluacji Nauki w zakresie przygotowania projektów wykazów wydawnictw recenzowanych monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych; art. 36 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. z 2020 r. poz. 1796), który do kompetencji komitetów naukowych PAN zalicza ocenę wydawnictw naukowych; Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 7 listopada 2018 r. w sprawie sporządzania wykazów wydawnictw monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 349), które określa tryb sporządzania i aktualizacji wykazów. Ogłoszony wykaz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych został przygotowany wbrew zasadom ustalania punktacji, wynikającym z powołanego Rozporządzenia z dnia 7 listopada 2018 r. – bez udziału zespołów ekspertów powołanych do oceny dla każdej dyscypliny naukowej, bez wymaganego uzasadnienia przyznanej punktacji oraz z pominięciem Komisji Ewaluacji Nauki, co wynika z oświadczenia samej Komisji z dnia 12 lutego 2021 r.

Zmiany wprowadzone do wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych zostały podjęte w sposób nietransparentny i bez

oparcia na eksperckiej analizie poziomu naukowego i znaczenia zamieszczonych w wykazie czasopism naukowych. Niektóre czasopisma naukowe o lokalnym znaczeniu uzyskały punktację podobną do uznanych czasopism naukowych o znaczeniu międzynarodowym. Wykaz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych nie odzwierciedla więc w pełni znaczenia poszczególnych czasopism naukowych, przyznając niektórym z nich nadmiernie wysoką pozycję, a deprecjonując znaczenie innych czasopism naukowych, uznanych w środowisku akademickim.

Senat Uniwersytetu Jagiellońskiego zwraca ponadto uwagę, że zgodnie z obowiązującymi zasadami ewaluacji dyscyplin naukowych wykaz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych zawarty w załączniku do komunikatów Ministra Edukacji i Nauki z dnia 9 lutego 2021 r. oraz 18 lutego 2021 r. będzie miał zastosowanie także do oceny publikacji ogłoszonych w latach 2019–2020. Wszystkie przedstawione w uzasadnieniu argumenty mogą stanowić podstawę do podważenia ewaluacji dyscyplin naukowych, która ma zostać przeprowadzona w 2022 r.

Prof. dr hab. Jacek Popiel

Uchwała Nr 23/2021 Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 24 lutego 2021 r. w sprawie apelu do Ministra Edukacji i Nauki o anulowanie zmian wprowadzonych w wykazie czasopism

Na podstawie § 22 pkt 25 Statutu Uniwersytetu Wrocławskiego uchwalonego uchwałą Nr 102/2019 Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 29 maja 2019 r., w związku z art. 28 ust. 1 pkt 16 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2020 poz. 85, z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Senat Uniwersytetu Wrocławskiego, potwierdzając zawarte w preambule Statutu Uniwersytetu przekonanie, że „dążenie do poznawania prawdy, swobodna wymiana myśli oraz przekazywanie wiedzy w duchu poszanowania godności człowieka urzeczywistniają podstawowe wartości w życiu społecznym”, w związku z ogłoszonymi przez Ministerstwo Edukacji i Nauki nowymi wykazami czasopism działającymi wstecz (wartość punktacji obowiązywać będzie od 2019 r.), które mają stanowić podstawę ewaluacji jakości badań naukowych w 2022 r. (Komunikat MEiN z dnia 9 lutego 2021 r. oraz Komunikat MEiN z dnia 18 lutego 2021 r.) zostały sformułowane w sprzeczności z zasadami ewaluacji dyscyplin naukowych, w szczególności w odniesieniu do uprawnień Komitetu Ewaluacji Nauki oraz sposobu przyznawania punktów za publikacje w czasopismach, wskazuje na wynikające z tych zmian oderwanie procesu ewaluacji dyscyplin naukowych, a w konsekwencji działań zarządczych wykonywanych przez MEiN wobec systemu nauki i szkolnictwa wyższego od fundamentalnych wartości życia akademickiego, w szczególności: wolności badań i nauczania, prymatu merytorycznych kryteriów oraz równości szans podmiotów szkolnictwa wyższego w doskonaleniu potencjału badawczego i dydaktycznego.

§ 2. Senat Uniwersytetu Wrocławskiego, świadomy kluczowego znaczenia zaufania i współpracy całej wspólnoty obywatelskiej dla rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej, popiera Stanowisko Prezydium KRASP z 22 lutego 2021 r. w sprawie zmian wprowadzonych przez MEiN w wykazie czasopism naukowych i apeluje do ministra edukacji i nauki o anulowanie wprowadzonych w lutym 2021 r. zmian w wykazie czasopism i procedowanie uzupełnień dotychczasowej listy – jak miało to miejsce w latach ubiegłych – wspólnie z Komitetem Ewaluacji Nauki oraz specjalistami o niekwestionowanym, międzynarodowym autorytecie naukowym.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Prof. dr hab. Przemysław Wiszewski

Poznań, 16 marca 2021 r.

List Kolegium rektorsko-dziekańskiego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu do ministra edukacji i nauki

Szanowny Panie Ministrze,

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w pełni popiera stanowisko Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Prezydium Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego, a także innych uczelni i gremiów, które wypowiedziały się krytycznie wobec zmian wprowadzonych w wykazie czasopism, stanowiącym podstawę ewaluacji dyscyplin naukowych w roku 2022.

Watpliwości, jakie budzi w środowisku akademickim kształt zmian, a w szczególności tryb ich wprowadzenia, podważają zaufanie do całego systemu szkolnictwa wyższego, w tym przede wszystkim do rzetelności nadchodzącej ewaluacji jakości badań naukowych. Dołączamy się zatem do apelu o wycofanie wprowadzonych zmian, wstrzymanie się z nimi do czasu przeprowadzenia ewaluacji, a w szczególności do dokonywania zmian w zgodzie z rozwiązaniami ustawowymi, a więc przy pełnej współpracy z Komisją Ewaluacji Nauki.

Z wyrazami szacunku,

W imieniu Kolegium rektorsko-dziekańskiego UAM
Prof. dr hab. Bogumiła Kaniewska

do wiadomości:

1. Prof. dr hab. inż. Arkadiusz Mężyk, przewodniczący KRASP;
2. Prof. dr hab. Zbigniew Marciniak, przewodniczący Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego;
3. Prof. dr hab. Jacek Popiel, rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie;
4. Prof. dr hab. Przemysław Wiszewski, rektor Uniwersytetu Wrocławskiego.

Warszawa, 18 lutego 2021 r.

Stanowisko Komisji do Spraw Etyki w Nauce w sprawie wykazu i punktacji czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych

W związku z opublikowaniem 9 i 18 lutego 2021 r. przez Ministra Edukacji i Nauki wykazu punktacji czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych Komisja do Spraw Etyki w Nauce przy Polskiej Akademii Nauk wyraża zdecydowaną dezaprobatę i sprzeciw wobec trybu przeprowadzenia przez ministra uaktualnienia dotychczasowego wykazu oraz dokonanych arbitralnie nowych punktacji.

Wykaz, o którym mowa, określa zasady punktowania osiągnięć pracowników akademickich, które stanowią podstawę do „wyliczenia” dorobku danej dyscypliny naukowej w danej jednostce naukowej w stosunku do innych jednostek i jest podstawą do zaliczenia ich do wyższych lub niższych kategorii naukowych, a w konsekwencji przekazania wyższych lub niższych środków finansowych danej jednostce.

Tryb uaktualnienia wykazu jest niezgodny z aktualnymi przepisami ustawowymi dotyczącymi zasad sporządzania takiego wykazu (art. 274 ust. 2 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, z późn. zm.) oraz przepisami Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 7 listopada 2018 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 2152), przygotowanego zgodnie z art. 267 ust. 2 ustawy PoSzWiN) w sprawie sporządzania wykazów wydawnictw monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych.

Zmiany punktacji czasopism wprowadzone w nowym wykazie nie zostały szczegółowo umotywowane, co jest także wymagane przez cytowane wyżej Rozporządzenie z dnia 7 listopada 2018 r. (§7– §13, w szczególności §13 ust. 2), podobnie jak nie ma argumentacji motywującej wprowadzenie na listę dodatkowych czasopism. Z oświadczenia Komisji Ewaluacji Nauki wynika, że 237 czasopismom przypisano podwyższoną punktację, a 73 czasopisma nie były przez KEN oceniane czy rekomendowane.

Dodatkowym powodem dezaprobaty takich poczynań jest fakt, że część zmian dotyczy czasopism bardzo słabo albo wcale nierozpoznawalnych w środowisku akademickim. Przegląd zmian sugeruje, że w wielu przypadkach były one motywowane względami pozamerytorycznymi, w szczególności, światopoglądowymi, co w ocenie nauki nie powinno mieć miejsca.

Tryb przygotowania rozporządzenia oraz konkretne decyzje dotyczące punktacji są fatalnym przykładem nie tylko naruszenia prawa, ale także podstawowych zasad etycznych, które powinny w nauce obowiązywać, m.in. bezstronności, obiektywizmu, transparentności, uszanowania eksperckiej oceny wartości naukowej przez zespoły recenzentów, rzetelności, uczciwości. Komisja do Spraw Etyki w Nauce nie może w tej sytuacji nie zabrać głosu w tej sprawie i w imię niepsucia tak standardów prawnych, jak i etycznych a także niepsucia młodego pokolenia naukowców, które uczymy zachowywania w nauce tych wartości, apelujemy do Pana Premiera, jako przełożonego Ministra Edukacji i Nauki, o spowodowanie wycofania omawianego rozporządzenia i sporządzenie wykazu zgodnie z obowiązującym prawem i zasadami etyki w nauce.

Prof. dr hab. Andrzej Górski

Komitet Etyki w Nauce PAN, Stanowisko 2/2021 z dnia 16.02.2021 r.

**Stanowisko Komitetu Etyki w Nauce PAN
w sprawie zmian w wykazie wydawnictw recenzowanych
monografii naukowych oraz czasopism naukowych
i recenzowanych materiałów z konferencji
międzynarodowych z 9 lutego 2021 r.**

Komitet Etyki w Nauce Polskiej Akademii Nauk wyraża oburzenie z powodu sposobu nowelizacji przez Ministra Edukacji i Nauki wykazu wydawnictw recenzowanych monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych z dn. 9 lutego 2021 r.¹ W wykazie umieszczono 73 czasopisma, które nie były ani oceniane, ani rekomendowane przez Komisję Ewaluacji Nauki, a 237 czasopismom podwyższono punktację, również bez konsultacji z Komisją². Taki tryb wprowadzania zmian w wykazie narusza wymogi art. 274. ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, z późn. zm.) oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 7 listopada 2018 r. w sprawie sporządzania wykazów wydawnictw monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2152), zgodnie z którymi Komisja przygotowuje projekty wykazów wydawnictw recenzowanych monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych. Ten niezgodny z prawem sposób wprowadzenia zmian jest też bezprecedensowym pogwałceniem etycznych zasad bezstronnej i sprawiedliwej oceny, które będzie skutkowało spadkiem zaufania do nauki, obniżeniem poziomu badań naukowych w kraju, a także niekorzystnym postrzeganiem polskiej nauki na arenie międzynarodowej.

Komitet Etyki w Nauce PAN zwraca uwagę, że

- 1) najczęstsze i najbardziej korzystne zmiany punktacji wprowadzono w przypadku czasopism zakwalifikowanych do dyscyplin nauki teologiczne i prawo kanoniczne, co budzi podejrzenie, że zmiany te są podyktowane względami ideologicznymi, a nie rzetelną i merytoryczną oceną;

¹ Załącznik do Komunikatu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 9 lutego 2021 r., <https://www.gov.pl/attachment/7839ea33-4b51-4bfa-b642-fa347f315fda>

² Oświadczenie Komisji Ewaluacji Nauki z dnia 11 lutego br. w sprawie znowelizowanego wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych, „Forum akademickie”, <https://forumakademickie.pl/sprawy-nauki/oswiadczenie-komisji-ewaluacji-nauki/>

- 2) arbitralne zmiany w wykazie przekreślają wysiłki tysięcy polskich badaczek i badaczy, mające na celu uzyskiwanie jak najlepszych wyników, sugerując, że o ich karierze naukowej decydują nie rzeczywiste osiągnięcia naukowe, lecz spełnianie motywowanych światopoglądowo oczekiwań rządzących;
- 3) tryb wprowadzenia zmian podważa reputację ośrodków wydających czasopisma, które bez merytorycznego uzasadnienia dodano do wykazu lub których punktacja została w ten sposób podniesiona;
- 4) niezgodny z prawem sposób wprowadzenia zmian w wykazie może być podstawą do kwestionowania lub zaskarżania wyników ewaluacji jednostek naukowych, która stanowi m.in. podstawę podziału środków przeznaczonych na finansowanie nauki.

Tryb wprowadzenia zmian w wykazie pozostaje w sprzeczności z zasadami równego traktowania i szacunku dla ludzi nauki. Stanowi również negatywny wzór dla środowiska akademickiego, przez co może stać się zachętą do lekceważenia standardów etycznych badań naukowych.

Komitet Etyki w Nauce PAN wzywa środowisko akademickie do podjęcia działań na rzecz zmiany rozporządzenia.

Prof. dr hab. Paweł Łuków

Uchwała nr 01/2021

Komitetu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk
z dnia 15 lutego 2021 roku w sprawie wykazu i punktacji
czasopism naukowych i recenzowanych materiałów
z konferencji międzynarodowych

W dniu 9 lutego 2021 r. Minister Edukacji i Nauki wydał komunikat w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych. Komitet Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk zdecydowanie protestuje, tak w sprawie sposobu opracowywania powołanego wykazu, jak i jego zawartości.

W wykazie znalazła się grupa czasopism z zakresu nauk prawnych, których punktacja została ustalona w sposób arbitralny i sprzeczny z zasadami merytorycznymi i proceduralnymi, określonymi w obowiązującym w tej materii Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 7 listopada 2018 r. w sprawie sporządzania wykazów wydawnictw monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 349), a więc w sposób niezgodny z obowiązującym prawem. Przepisy rozporządzenia wymagają, aby zmiany w wykazie czasopism każdorazowo przygotowane były przez Komisję Ewaluacji Nauki. Wymóg ten został zlekceważony. Z oświadczenia KEN wydanego w dniu 11 lutego 2021 r. wynika, że w omawianym wykazie znalazły się 73 czasopisma, które nie były przez nią procedowane ani rekomendowane, a w przypadku 237 czasopism pojawiła się podwyższona punktacja, która również nie była konsultowana z KEN. Naruszony został też wymóg, aby oceny czasopism dokonały zespoły powoływane odrębnie dla każdej dyscypliny (§ 7 ust. 2). Zgodnie z rozporządzeniem taki zespół może proponować włączenie do wykazu czasopism, które zostały objęte bazą ERIH+ oraz, na zasadach określonych w Rozporządzeniu, proponować zmiany wysokości punktów przypisanych poszczególnym czasopismom. W każdym z tych przypadków wymaga to szczegółowego uzasadnienia (§ 13 ust. 2). Te propozycje i uzasadnienia powinny być podstawą przygotowywania wykazu przez Komisję Ewaluacji Nauki, która nowym wykazem została zaskoczona.

Standardy obowiązujące w środowisku naukowym wymagają, aby unormowania o żywotnym dla niego znaczeniu były poddawane konsultacjom. Komitet Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk przypomina przy tym, że zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (tj. Dz. U.

z 2020 r. poz. 1796) ocena wydawnictw naukowych należy do ustawowych kompetencji komitetów naukowych PAN.

Władczy akt ministra nie może być działaniem arbitralnym, sprzecznym z prawem. Czasopisma zostały dodane do wykazu, albo ich wartość punktowa została podniesiona, w sposób nietransparentny, wbrew zasadom ustalania punktacji wynikającym z powołanego rozporządzenia, celem dowartościowania wybranych środowisk. Komitet zwraca dodatkowo uwagę, że uprzywilejowane zostały zwłaszcza czasopisma z dwóch ośrodków naukowych, a z jednym z nich bezpośrednio zawodowo powiązany jest urzędujący minister, oraz z dyscypliny naukowej przez niego uprawianej. Równocześnie nie została podniesiona ocena wielu czasopism uznanych w środowisku prawniczym, a punktowanych nisko. Jest to zaprzeczenie rzetelnego procesu oceny czasopism naukowych i zakwestionowanie deklaracji ministerialnych o dążeniu do doskonałości naukowej.

Komitet Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk dostrzega niebezpieczeństwa wynikające z mechanizmu polegającego na uzależnianiu kariery akademickiej od oceny dokonywanej w tak zmiennych i uznaniowych warunkach, ustalanych arbitralnie przez organy władzy publicznej. Zniekształca to przebieg tej kariery, zwłaszcza młodych pracowników naukowych, skłaniając ich do koniunkturalizmu. Komitet Nauk Prawnych zauważa, że wskazane naruszenia prawa w procesie opracowywania omawianego wykazu będą miały bezpośredni wpływ na ewaluację jednostek naukowych, która została zaplanowana na 2022 r., i mogą stanowić podstawę kwestionowania decyzji, jakie zapadną w jej wyniku.

Komitet Nauk Prawnych zwraca uwagę na dylematy, przed jakimi staną organy kolegialne wydziałów i instytutów, których pracownicy przynależą do dyscypliny nauki prawne, zobowiązane do podejmowania decyzji z uwzględnieniem aktu ministra, który został wydany niezgodnie z prawem.

Prof. dr hab. Robert Grzeszczak

Stanowisko Komitetu Psychologii PAN w sprawie publikacji „Nowy, rozszerzony wykaz czasopism nauko- wych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych” przez Ministra Edukacji i Nauki z dnia 09.02.2021

Komitet Psychologii PAN wyraża stanowczy sprzeciw wobec publikacji Ministra Edukacji i Nauki z dnia 9 lutego 2021 r., „Nowy, rozszerzony wykaz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych”.

Po pierwsze, tryb powstania wykazu – z pominięciem Komisji Ewaluacji Nauki – stanowi poważne naruszenie Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz Rozporządzenia MNiSW z dnia 7 listopada 2018 r. w sprawie sporządzania wykazów wydawnictw monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych.

Po drugie, aktualizowanie punktacji wybranych czasopism nie opiera się na obiektywnych kryteriach i jest nietransparentne, podczas gdy dotychczasowa punktacja, opracowana przez Komisję Ewaluacji Nauki i konsultowana z ekspertami ze wszystkich dziedzin nauki, wynikała z wiarygodnych wskaźników bibliometrycznych: IF/WoS, CiteScore, SNIP & SJR/Scopus.

Po trzecie, podwyższenie punktacji polskojęzycznych czasopism regionalnych, o krótkiej historii i niskiej renomie, będzie motywowało wielu pracowników nauki do publikacji wyników badań poza obiegiem nauki światowej. W ten sposób nie buduje się prestiżu nauki polskiej, natomiast powoduje jej marginalizację, co jest szczególnie dotkliwe w przypadku nauk społecznych i humanistycznych.

Po czwarte, umieszczenie w wykazie periodyków *stricto* publicystycznych, które nie posiadają odpowiednich procedur niezależnych recenzji, rozmywa ważne rozróżnienie pomiędzy piśmiennictwem naukowym a publicystyką. Działanie takie prowadzi do upadku autorytetu nauki i utraty jej unikalnego statusu.

Po piąte, podwyższanie punktacji szeregu czasopism związanych z określonymi ośrodkami naukowymi oraz wybranymi dyscyplinami prowadzi do konfliktowania środowiska naukowego i stawia w dwuznacznej sytuacji niektóre redakcje oraz uczelnie.

Punktacja czasopism ma fundamentalne znaczenie w procesie ewaluacji dorobku naukowego osób i instytucji oraz w promocji jakości pracy naukowej. W związku z powyższym, popierając stanowisko Komisji Ewaluacji Nauki z dnia 11 lutego br., stanowczo domagamy się przywrócenia roli Komisji i skorygowania we współpracy z nią punktacji aktualizowanej w dniu 9.02.2021 r.

Dr hab. Michał Harciarek, prof. UG

Uchwała Nr 1/2021 Komitetu Nauk Filozoficznych Polskiej Akademii Nauk z dnia 26 lutego 2021 r. w sprawie wykazu i punktacji czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych

Komitet Nauk Filozoficznych wyraża zdecydowany sprzeciw wobec trybu wprowadzenia przez Ministra Edukacji i Nauki zmian w wykazie czasopism naukowych i recenzowanych materiałów konferencyjnych z dnia 9 lutego 2021 r. Wykaz ten zawiera zmiany, które są oceniane przez polskie środowisko akademickie, w tym przez KRASP, jako arbitralne i niezgodne z prawem.

Komitet Nauk Filozoficznych stoi na stanowisku, że ze względu na wymóg przejrzystego kształtowania stabilnej polityki naukowej oraz w świetle obowiązującego prawa wykaz powinien być zmieniany wyłącznie w wyniku obowiązujących procedur, a podstawy zmian powinny być podawane do publicznej wiadomości. Wprowadzone w wykazie zmiany Komitet ocenia nie tylko jako niezgodne z prawem, ale także jako głęboko niesprawiedliwe, gdyż podważające zasady obiektywnej oceny w nauce. Podważają one również zaufanie do stabilności i obiektywności systemu oceny pracy naukowej, a także zagrażają autonomii badań naukowych.

Zaznaczyć należy, że czasopisma mające szczególne znaczenie dla kultury, społeczeństwa i gospodarki powinny być oceniane nie przez zmianę punktacji czasopism naukowych, lecz przez opracowanie odpowiednich wskaźników wpływu, wskazujących na ich wagę w ocenie jednostek naukowych. Dotyczy to także czasopism o charakterze publicystycznym, które zostały niesłusznie dołączone do wykazu jako czasopisma filozoficzne, mimo że nie mają w ogóle charakteru recenzowanych wydawnictw naukowych.

Komitet wyraża zaniepokojenie brakiem właściwej reakcji na inne głosy protestu wobec kształtu opublikowanej listy ze strony ministerstwa.

Prof. dr hab. Joanna Odrowąż-Sypniewska

Stanowisko Komitetu Socjologii PAN w sprawie znowelizowanego wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych

W dniu 9 lutego br. ukazał się Komunikat Ministra Nauki i Edukacji dotyczący aktualizacji wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych. Nasz sprzeciw, jako reprezentacji socjologicznego akademickiego środowiska, wywołuje przede wszystkim sposób, w jaki go przygotowano, pomijając w tym procesie uprawnioną do tego Komisję Ewaluacji Nauki. Efektem arbitralnie podjętej decyzji o charakterze politycznym było uznaniowe w wielu przypadkach przypisanie wybranym czasopismom nieuzasadnienie wysokiej punktacji, która zupełnie nie koresponduje z ich pozycją naukową. Stawia to pod znakiem zapytania rzetelność, przewidywalność oraz elementarną sprawiedliwość przyszłej procedury ewaluacji jednostek naukowych.

W obliczu działań, które pomijają i lekceważą wypracowane procedury i reguły prawne, w pełni solidaryzujemy się ze stanowiskiem Komisji Ewaluacji Nauki, wspólnym głosem prezesa PAN, przewodniczącego KRASP i przewodniczącego KRePUZ, stanowiskiem Prezydium KRAS oraz uchwałami komitetów PAN i jednostek uczelnianych. Nasz głos jest tym bardziej stanowczy, że już po uchwałach i stanowiskach zwracających uwagę na naruszanie reguł w tak ważnej sprawie, Minister Nauki i Edukacji dokonał ponownej aktualizacji listy czasopism (18.02.2021), również tym razem pomijając Komisję Ewaluacji Nauki. Pokazuje to, iż arbitralność i dowolność podejmowanych decyzji nie jest wyjątkiem, lecz staje się normą. Podkreślamy, iż chęć dowartościowania polskich czasopism nie może i nie powinna być usprawiedliwieniem dla łamania reguł. Słuszne postulaty płynące ze środowiska nauk humanistycznych i społecznych powinny być spełniane przy przestrzeganiu czytelnych kryteriów oraz w procedurze dialogu ze środowiskiem naukowym i jego reprezentacją.

Prof. dr hab. Cezary Obracht-Prondzyński

Oświadczenie Komitetu Matematyki PAN z dnia 3 marca 2021 r. w sprawie trybu wprowadzania zmian na liście czasopism naukowych

Komitet Matematyki PAN dołącza się do stanowczych głosów protestu w sprawie zmian w wykazie czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych, dokonanych przez Ministerstwo Edukacji i Nauki w dniach 9 i 18 lutego 2021 r.

Solidaryzujemy się z opiniami w tej sprawie wyrażonymi między innymi we wspólnym oświadczeniu Prezesa PAN oraz przewodniczących KRASP i KRePUZ z dnia 16 lutego 2021 r., oświadczeniu Komisji Ewaluacji Nauki z dnia 11 lutego 2021 r., w stanowiskach Prezydium KRASP z 22 lutego 2021 r., Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lutego 2021 r., Akademii Młodych Uczonych PAN z 18 lutego 2021 r., Zarządu Towarzystwa Naukowego Warszawskiego z dnia 16 lutego 2021 r., a także uchwale Komitetu Nauk Prawnych PAN z dnia 15 lutego 2021 r., w szczególności podzielamy wątpliwości prawne w niej zawarte.

Wprowadzone zmiany są pogwałceniem reguł prawa ujętych w Konstytucji dla Nauki i związanych z nią przepisach.

Prof. dr hab. Jerzy Kaczorowski

Stanowisko Prezydium Zarządu Towarzystwa Naukowego Warszawskiego w sprawie zmian w punktacji czasopism naukowych wprowadzonych przez Ministerstwo Edukacji i Nauki

Towarzystwo Naukowe Warszawskie, jako gremium skupiające w swych szeregach ogromne grono najwybitniejszych polskich uczonych reprezentujących wszystkie ważne dziedziny nauki, wyraża głębokie zaniepokojenie ostatnimi działaniami Ministerstwa Edukacji i Nauki odnośnie do zmian w punktacji czasopism naukowych. Zmiany te zostały wprowadzone bez szerszych konsultacji ze środowiskiem naukowym, a przede wszystkim z ustawowo powołanym do tego organem – Komisją Ewaluacji Naukowej.

To posunięcie wprost prowadzące do skonfliktowania świata nauki w Polsce daje również asumpt do refleksji na temat aktualnej kondycji nauki w naszym kraju, zwłaszcza nauk humanistycznych i społecznych. Jest ona chronicznie niedoinwestowana, a nakłady na naukę nadal rażąco odbiegają od średnich wydatków na naukę w Unii Europejskiej. Wskutek tego najlepsze polskie uczelnie lokują się w 4. i 5. setce rankingów światowych, co jest wysoce poniżające. Nauka w Polsce, mimo ogromnego wsparcia środkami europejskimi, bez których już dawno by doszło do całkowitego załamania, jest nie tylko chronicznie niedoinwestowana. Brakuje bowiem przede wszystkim wizji najważniejszego elementu, czyli polityki rozwoju kadry nauko-badawczej. Prosta demograficzna analiza porównawcza wskazuje, że musimy wręcz podwoić liczbę pracowników sektora B+R, by dojść choćby do średniej unijnej, a to oznacza braki kadrowe blisko 100 tysięcy pracowników, n.b. głównie powiązanych z sektorem biznesowym.

W próbach „reformy” sektora naukowego skupiono się głównie na rozwiązaniach biurokratyczno-formalnych, a sztuczne i bez uzasadnienia merytorycznego podnoszenie punktowej „wartości” czasopism będzie tylko przyspieszać prowincjonalizację nauki w Polsce, zwłaszcza w naukach humanistycznych i społecznych.

Obecny system punktowo grantowy, a zwłaszcza skala uznaniowości przy jego wdrażaniu, niszczy polską naukę. Punkty za publikacje przyznawane w sposób woluntarystyczny zakłócają właściwą hierarchię w nauce i prowadzą do jej ośmieszenia, a w naukach humanistycznych powodują rozrost przyczynkarstwa naukowego i dramatyczne obniżenie jakości prowadzonych badań. Tworzenie nowych systemów oceny, zbyt często sztucznie kreowanych i zawierających ewidentne elementy koniunkturalne, niszczy wieloletni dorobek nauki polskiej oraz generuje trudne do odrobienia szkody.

Bezwzględnie należy doprowadzić do rozsądnego finansowania badań podstawowych, a granty – oczywiście potrzebne – należy traktować jako wzmacniające uzupełnienie w systemie finansowania nauki.

Towarzystwo Naukowe Warszawskie pragnie przy okazji niefortunnej zmiany punktacji czasopism naukowych zwrócić uwagę na szerszy kontekst funkcjonowania nauki polskiej i zachęcić do poważnej debaty nad jej stanem aktualnym i przyszłością. Jako stowarzyszenie o tradycjach sięgających dwóch stuleci, wyrażamy gotowość do aktywnego wzięcia w niej udziału.

Prezydium Zarządu Towarzystwa Naukowego Warszawskiego:
Jerzy M. Langer (prezes), Leszek Zasztowt, Wojciech Iwańczak,
Grzegorz Gryniewicz, Teresa Rząca-Urban, Jolanta Sujecka

Warszawa, 16 lutego 2021 r.